

М'ячин Валентин Георгійович
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри соціально-економічних дисциплін,
Дніпровський університет внутрішніх справ*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-441-5-9>

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Під час війни будь-яка країна переживає значні руйнування та потрясіння. Ці події каталізують існуючі проблеми та дають “зелене світло” тим реформам, які за інших обставин могли б викликати опір суспільства. Таким чином, як всередині країни, так і на міжнародній арені починаються обговорення повоєнного відновлення. Від курсу повоєнного відновлення залежить подальший розвиток суспільства [1].

Новітня історія знає небагато випадків повоєнного відновлення економіки країни, особливо таких, де ці спроби увінчалися успіхом. Найвідоміші приклади: відновлення Австрії після завершення Першої світової війни, відновлення Європи після Другої світової війни (вже згаданий план Маршалла), відновлення Кореї після Корейської війни, відновлення Хорватії після Війни за незалежність. Найбільш тривалим періодом відновлення була повоєнна реконструкція, яка здійснювалася з 1946 по 1951 роки, тобто після завершення Другої світової війни. Це робота міжнародних організацій, таких як Адміністрація ООН з питань допомоги та реабілітації в Європі та Китаї в період 1943–1946 років, позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку для Європи, план Маршалла для Західної Європи з 1948 по 1951 роки та економічна допомога Японії. Із усіх цих програм план Маршалла виділяється як успішна ініціатива [1].

Сьогодні можна виділити такі світові приклади:

– план Маршалла: ця модель повоєнного відновлення була запропонована державним секретарем США Дж. Маршаллом після Другої світової війни. План Маршалла передбачав надання фінансової допомоги, інвестицій та технічної підтримки країнам Західної Європи з метою відновлення їхньої економіки, інфраструктури та політичної стабільності. Основні принципи цього плану включали співробітництво між країнами, відкритість ринків та інтеграцію в міжнародну економіку;

– кейнсіанський підхід (повоєнне відновлення може спиратися на кейнсіанські принципи, які передбачають активну роль держави у регулюванні економіки, стимулюванні попиту та забезпеченні повної зайнятості. Шляхом розширення державних інвестицій у розвиток інфраструктури, промисловості та сільського господарства держава може стимулювати економічне зростання та створення робочих місць);

– модель сталого розвитку (сучасні концепції повоєнного відновлення акцентують увагу на важливості забезпечення сталого розвитку та збереження довкілля. Це передбачає розвиток економіки, яка балансує між економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною стабільністю. Модель сталого розвитку може включати такі принципи, як розвиток енергоефективних технологій, використання циркулярної економіки та розвиток соціальної інфраструктури, що сприяє рівному доступу до освіти, охорони здоров'я та житла);

– модель міжнародного співробітництва та інтеграції (повоєнне відновлення також потребує активної участі та підтримки міжнародних організацій, регіональних спільнот і донорів. Модель міжнародного співробітництва може передбачати надання фінансової, технічної та інституційної допомоги, сприяння міжнародній торгівлі, інвестиціям та обміну технологіями. Інтеграція в міжнародні економічні та політичні системи також сприяє стабільності та розвитку країни у довгостроковій перспективі) [2].

Моделі повоєнного відновлення, представлені в сучасній практиці, мають як спільні риси, так і суттєві відмінності.

Усі розглянуті моделі спрямовані на відновлення економіки, забезпечення стабільності та довгострокового розвитку постраждалих регіонів. Наприклад, план Маршалла та модель міжнародного співробітництва та інтеграції роблять акцент на активній участі міжнародної спільноти, наданні фінансової та технічної допомоги для стабілізації економічної ситуації. Також всі моделі визнають важливість інфраструктурних проєктів як основи для економічного зростання. Як приклад, кейнсіанський підхід передбачає розширення державних інвестицій у промисловість, інфраструктуру та сільське господарство, що співзвучно принципам плану Маршалла.

Крім того, кожна з моделей підкреслює важливість співпраці між різними учасниками процесу відновлення – державами, міжнародними організаціями, бізнесом та громадськими інституціями.

Основною відмінністю між моделями є їхня філософія та підхід до вирішення завдань. План Маршалла зосереджений на фінансовій підтримці, розвитку ринкової економіки та інтеграції в міжнародну систему. Кейнсіанський підхід, навпаки, робить акцент на внутрішніх механізмах: державному регулюванні, стимулюванні попиту та забезпеченні зайнятості.

Модель сталого розвитку має іншу філософію, орієнтуючись на баланс між економічним, соціальним і екологічним аспектами. Вона акцентує увагу на довгостроковій стійкості через енергоефективні технології та циркулярну економіку, що відрізняє її від інших моделей.

Нарешті, модель міжнародного співробітництва та інтеграції робить акцент на багатосторонніх зусиллях, підкреслюючи роль міжнародних організацій у підтримці економічного та політичного розвитку, чого немає в кейнсіанському підході.

Таким чином, попри наявність спільної мети – відновлення економіки, кожна з моделей має свої унікальні акценти, що дозволяє адаптувати їх до конкретних умов і потреб постраждалих регіонів.

Література:

1. Справедлива відбудова. Якою буде Україна після війни. Конференція 21–22 жовтня 2022 р. Спільне. URL: <https://commons.com.ua/ru/conference-reconstructionjustice-post-war-ukraine/>
2. Підсумковий документ Міжнародної конференції з питань відновлення України (URC 2022) «Декларація Луганю». Луганю. 4–5 липня 2022 року. URL: <https://ua.unc2022.com/materiali-konferenciyi>